

JAKOB ADOLF
HÄGG
1850-1928

Liebeshoffnung
Im April

för röst och piano/*for voice and piano*

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 10, 11/Edition No. 10, 11
2013
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Jakob Adolf Hägg

Jakob Adolf Hägg föddes 1850 i Östergarn på Gotland. Han studerade vid Musikkonservatoriet i Stockholm mellan 1865 och 1870 och kunde sedan som Jenny Lind-stipendiat fortsätta sina studier utomlands. Dessa inleddes i Köpenhamn med ett betydelsefullt år hos Niels W. Gade. Resan gick vidare med studier i Wien och Berlin, och han besökte även England och Italien. Hans psykiska hälsa, som visat tecken på svaghet redan under resan, försämrades efter återkomsten till Sverige 1874, och 1880 togs han in på mentalsjukhus. Han tillfrisknade dock, och efter utskrivningen från sjukhuset 1895 återupptog han med stor energi sina musikaliska aktiviteter, komponerade, gjorde arrangemang (av egna och andras verk samt av en betydande mängd folkmusik) och spelade piano. Till det yttre levde han, med undantag för några år i Norge, ett tämligen tillbakadraget liv hos släktingar i Hälsingland till sin död 1928.

Hägg lämnade en stor produktion efter sig, en produktion som innehåller verk i många genrer och för många olika besättningar. Där finns symfonier och andra orkesterverk, kammarmusik, solosånger, körverk och orgelstycken, men största delen utgörs av musik för piano, Häggs eget instrument.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

Liebeshoffnung och Im April

Hägg skrev ungefär 50 sånger för soloröst och piano. Tre samlingar blev tryckta under hans livstid, två innehållande sånger med text av nordiska (främst svenska) författare och en med uteslutande tyska texter av författare som Schiller, Rückert och Lenau. Därtill finns i hans manuskript drygt 20 otryckta sånger med svensk, norsk och tysk text. Denna utgåva omfattar två av de opublicerade sångerna, två sånger som särskilt förtjänar att göras tillgängliga.

"Im April" skrevs enligt en datering i ett av Häggs manuskript i Wien 23 april 1872. Texten är skriven av Emanuel Geibel (1815–1884) och tillhör hans ungdomsverk. Den är tonsatt även av andra kompositörer som Anton Bruckner, Max Reger och Alban Berg.

"Liebeshoffnung" är svårare att placera i tiden. Inget av manuskripten är daterat, och det finns heller inga andra uppgifter tillgängliga om tillkomsten. Stilistiskt finns kanske en del som talar för att den skulle kunna vara komponerad under Häggs studieresa 1870–74, men det är långt ifrån säkert. Texten är ur samlingen *Lieder* (1844) av Robert Reinick (1805–1852).

Denna utgåva bygger på ett av Häggs manuskript, som i likhet med större delen av hans musikaliska kvarlåtenskap förvaras i Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm. I den kritiska kommentaren beskriver jag denna och andra tillgängliga källor närmare, och jag redovisar också de ställen, där jag av någon orsak valt att göra avsteg från förlagan.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

Källkritisk kommentar

Källmaterial

I. Huvudkälla

A Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, Hägg-samlingen 4:69, 1928/5702, tonsättarens autograf. Manuskriptet är på 28 sidor och innehåller 17 sånger, både tryckta och otryckta, och därtill skisser till ett par pianostycken samt litet harmoniexempel. 10 sånger har försetts med nummer utöver titlarna.

”Liebeshoffnung” står på s. 8–11. Titeln är ”Liebeshoffnung op. 10”. Samma opustal är utsatt för en annan sång i samma manuskript, ”Ach, wie ist’s möglich”, och Hägg använde det i en annan källa även för Marsch i F-dur för piano. Häggs opusnumrering är över huvud taget ganska nyckfull och inte på något sätt kronologisk. De enda opusnummer som kan betraktas som riktigt säkra är de som är utsatta i hans tryckta utgåvor. Texten är komplett, men på några ställen är den överstruken och tydligare inskriven med främmande hand, kanske som förberedelse för en publicering.

”Im April” upptar s. 18–21. Texten är komplett. Titeln är ”Nº 7. Im April”. Detta manuskript har valts som huvudkälla därför att det innehåller de vederhäftigaste och mest kompletta versionerna av sångerna.

II. Övriga källor

1. Liebeshoffnung

Autografer (i Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, Hägg-samlingen, om inte annat anges)

B 4:64, 1928/503 (det första manuskriptet av två med detta nummer), s. 6. Endast takt 1–15; fortsätter i källa **C**. Detta är en ofullständig utskrift, där det saknas både toner och text. Titel: ”1. Liebeshoffnung. deutsche Lieder. op. 63”. Även opustalet 63 användes till ett annat verk, ett scherzo i B-dur för piano, som trycktes med detta opusnummer.

C 4:66, s. 1, endast takt 16–46, fortsättning från **B** (förmodligen har dessa två manuskript ursprungligen suttit ihop). Även här är utskriften stundtals ofullständigt utförd.

D 4:47 (ingår i Sånger, mapp I, s. 27). Arrangemang för piano 2 händer, endast takt 1–7. Titel saknas.

E Manuskript i privat ägo (kopia hos förf.), s. 2–3. Arrangemang för piano 2 händer. Takt 35–50 är ofullständigt utskrivna (vilket är förklarligt, då de i stort sett utgör en upprepning av takt 9–24). Titeln ”Liebeshoffnung” utsatt.

Avskrift

F Musik- och teaterbiblioteket, Hägg-samlingen, 4:68, ett manuskript utan accessions-nummer, s. 2–5 (s. 1 är titelsida). Titeln är ”Liebes=Hoffnung”.

Följande textkällor har använts:

”Liebeshoffnung”:

Robert Reinick: *Lieder*, Berlin: Reimarus, 1844

”Im April”:

Emanuel Geibel: *Gedichte*, Stuttgart: J. G. Cotta’sche Buchhandlung, 1864

Emanuel Geibel: *Werke*, bd 1, Leipzig, Wien: Bibliographisches Institut, 1918 (källkritisk utgåva)

Kommentarer

A, huvudkällan, är omsorgsfullt utförd, och det finns ytterst få detaljer att kommentera. Anmärkningarna nedan rör **A** om inget annat anges.

Liebeshoffnung

<i>Takt</i>	<i>System</i>	<i>Kommentar</i>
1		Metronombeteckning saknas. B har q = 96, medan D , E och F (där den tycks vara inskriven av Hägg själv) alla har q = 80. E har även angivelsen Nicht zu schnell.
5, 67	Piano, övre	A , E och F uppvisar alla samma inkonsekvens med endast a på första slaget i takt 5 men med både a och fiss i takt 67. Även den ofullständiga källa D har endast a i takt 5. B är här omöjlig att läsa.
19	Piano, övre	Tonen a på tredje och sjunde sextondelarna saknas i A och har lagts till i analogi med takt 45. Så är även stället utskrivet i F . C har inga toner alls i övre notsystemet i 19.
41	Piano, övre	Staccatopunkterna saknas och har lagts till i analogi med takt 13, 15 och 39.
48, 55	Sång	Textutgåvan har ”Herze”.